

Airijos nacionalinė
bedarbių organizacija

2008

Lithuanian
Language

Teisė į socialinį aprūpinimą:

ką turite žinoti netekę
darbo Airijoje

Žmonėms, atvykusiems į Airiją dirbti ir
nemokantiems arba prastai
mokantiems anglų kalbą, gali būti
sunku suprasti socialinio aprūpinimo
sistemą. Šiame nesudėtingame vadove
aprašoma viskas, ką turite žinoti
netekę darbo.

Lankstinukas lietuvių kalba

Įvadas apie socialinį aprūpinimą

Netekę darbo, turite nedelsdami kreiptis į socialinio aprūpinimo skyrių, kur galėsite pateikti prašymą skirti bedarbio išmokas (*Jobseeker's Allowance*, JA) arba bedarbio pašalpą (*Jobseeker's Benefit*, JB).

Bedarbio išmokos (JA)

JA yra nedarbo išmoka, mokama atlikus patikrinimą. Jūs turite teisę į JA išmoką, jei:

- gyvenate Airijos Respublikoje;
- esate ne pensinio amžiaus (66 metų), 18 metų ir vyresnis;
- esate bedarbis (-ė) mažiausiai 3 dienas per bet kurias 6 dienas iš eilės;
- esate pasirengę, galite dirbti ir tikrai ieškote nuolatinio darbo;
- pajamų patikrinimo rezultatai atitinka reikalavimus;
- atitinkate nuolatinės gyvenamosios vietos taisyklės reikalavimus.

Pajamų patikrinimas

Pajamų patikrinimas – tai socialinio aprūpinimo darbuotojo atliekamas tyrimas, kuriuo siekiama įvertinti Jūsų pajamas, turimą nuosavybę (ne Airijoje esančią nuosavybę) ir t.t., ir nuspręsti, ar Jūs turite teisę gauti JA. Atliekant pajamų patikrinimą, atsižvelgiama į:

- pajamas grynaisiais
- kapitalą
- nuosavybę (ne Airijoje turimą nuosavybę)

Nuolatinė gyvenamoji vieta – tik bedarbio išmoka

Norėdami gauti JA, turite atitikti nuolatinės gyvenamosios vietos reikalavimus. Paprastai turėtumėte atitikti nuolatinės gyvenamosios vietos reikalavimus, jeigu Jūs:

- teisėtai gyvenate Airijoje 2 metus ir ilgiau;
- dirbate Airijoje;
- ketinate nuolat gyventi Airijoje.

Jeigu esate ES pilietis, dirbantis Airijoje, bet šiuo metu neturite darbo ir negaunate JA, nes neatitinkate nuolatinės gyvenamosios vietos reikalavimų, galite prašyti skirti papildomą socialinio aprūpinimo pašalpą (*Supplementary Welfare Allowance*, SWA) ir nuomos priedą. Šias išmokas išmoka bendruomenės aprūpinimo darbuotojas vietiniame sveikatos skyriuje. Daugiau informacijos sužinosite iš INOU ar vietinio piliečių informacijos centro (*Citizen's Information Centre*).

Nedarbo pašalpa (JB)

Bedarbio pašalpa yra nedarbo išmoka, kuri išmokama dirbusiems, tačiau šiuo metu nedirbantiems asmenims. Pašalpos dydis priklauso nuo sumokėtų su atlyginimu susijusių socialinio draudimo įmokų (PRSI) ir lengvatinių socialinio draudimo įmokų. PRSI įmokos paprastai yra išskaičiuojamos iš Jūsų algos, kai Jūs dirbate.

Turite teisę į bedarbio pašalpą (JB), jeigu:

- gyvenate Airijos respublikoje;
- esate nuo 18 iki 66 metų amžiaus;
- esate bedarbis (-ė) mažiausiai 3 dienas per bet kurias 6 dienas iš eilės;
- esate pasirengę, galite dirbti ir tikrai ieškote nuolatinio darbo;
- pakankamai sumokėjote su atlyginimu susijusių socialinio draudimo įmokų (PRSI).

Norėdami mokėti lengvatines įmokas (lengvatines PRSI įmokas), turite užsiregistruoti vietiniame socialinio aprūpinimo skyriuje, jei esate bedarbis (-ė) ir negaunate bedarbio išmokos. Mokėdami lengvatines įmokas, galėsite naudotis tokiomis išmokomis, kaip pensija.

Jeigu atitinkate vieną iš žemiau pateiktų kriterijų grupę, turite teisę gauti JB:

1. ● netekote darbo vienai dienai ir praradote pajamas *ir*
  - nuo darbo pradžios 52 savaites (104 savaites nuo 2009 m. sausio mėn.) mokėjote PRSI įmokas *ir*
  - 39 savaites mokėjote PRSI įmokas arba lengvatines įmokas už atitinkamus mokestinius metus*.

ARBA

2. ● netekote darbo vienai dienai ir praradote pajamas *ir*
  - nuo darbo pradžios 52 savaites (104 savaites nuo 2009 m. sausio mėn.) mokėjote PRSI įmokas *ir*
  - 26 savaites mokėjote PRSI įmokas už atitinkamus mokestinius metus* *ir*
  - 26 savaites mokėjote PRSI įmokas už ankstesnius mokestinius metus*

* Atitinkami mokestiniai (arba įmokų) metai yra mokestiniai metai, ėję dvejį metus prieš metus, kuriais kreipėtės dėl bedarbio išmokų. Pavyzdžiui, jei prašymą JB gauti teikėte 2008 metais, tai atitinkami mokestiniai (arba įmokų) metai bus 2006 m.

- JB gali būti mokama iki 12 mėnesių.
- Jei užsiėmėte individualia veikla (*self employed*), neturite teisės gauti JB.
- Norėdami sužinoti, ar turite teisę į išieitinę išmoką, kreipkitės į INOU, vietos CIC arba kongreso centrų tinklą (*Congress Centres Network*).

Teisės į JA ar JB išlaikymas

Jeį siekiate gauti JA ar JB, privalote būti pasirengę dirbti ir tikrai ieškoti nuolatinio darbo. Tai reikiąia, kad turite būti nusiteikę priimti bet kokį racionalų darbo ir (arba) apmokymų pasiūlymą, kuris pirmiausia turi atitikti Jūsų įgūdžius, kvalifikaciją ir patirtį.

Išmokų gavimas

Nuo 2008 m. liepos 7 d. pirmadienio JA ir JB už pirmuosius šešis mėnesius išmokamos pašto skyriuje. Praėjus šešiesiems mėnesiams, socialinio aprūpinimo skyrius peržiūrės Jūsų prašymą JA ir JB gauti bei nuspręs, ar galima pinigų pervesti tiesiai į asmens banko, taupymo bendrijos ar pašto sąskaitą elektroniniu lėšų pavedimu (EFT), jei toks bus pageidaujamas išmokėjimo būdas.

Kitos pašalpos

Taip pat galite turėti teisę į kitas išmokas, susijusias su šeimos padėtimi. Tokios išmokos yra mokamos sutuoktiniui ar partneriui, kuris negauna socialinio aprūpinimo išmokų (išmokos suaugusiems) ir išmokos už vaikus iki 18 metų arba iki 22 metų, jei jie mokosi mokyimo įstaigoje (išmokos vaikams).

Išmokų dydžiai

Bedarbio išmoka / bedarbio pašalpa – 2008/2009 m. maksimalūs išmokų dydžiai –

	2008	2009
Išmokos dydis asmeniui	€197.80	€204.30
Išmokos dydis suaugusiam asmeniui, turinčiam teisę į išmokas	€131.30	€135.60
Išmokos dydis iš kiekvieną išlaikomą vaiką	€ 24.00	€ 26.00
Pusė išmokos dydžio už kiekvieną išlaikomą vaiką*	€ 12.00	€ 13.00

* Jei asmens, prašančio JA ar JB, sutuoktinis ar partneris uždirba nuo 300 EUR iki 400 EUR bruto per savaitę, jie turi teisę į pusę išmokų dydžio už išlaikomą vaiką. Jei jie uždirba virš 400 EUR, jie neturi teisės į išmoką.

Papildomos išmokos

Papildomos išmokos yra tokios išmokos, į kurias įgyjate teisę kaip JB, JA ar SWA gavėjas. Tai gali būti tokios išmokos:

- ❑ **Iš vietinės sveikatos paslaugų tarnybos (Health Centre):**
  - **nuomos / būsto paskolos palūkanų priedas** (*Rent/Mortgage Interest Supplement*);
  - **medicininė kortelė / kortelė tik apsilankyti pas gydytoją** (*Medical Card/Doctor Only Visit Card*);
  - **pasirengimo mokyklai pašalpa aprangai ir avalynei** (*Back to School Clothing & Footwear Allowance*);
  - **maisto priedas** (*Diet Supplement*).
- ❑ **Iš vietinio socialinio aprūpinimo skyriaus:**
  - **kalėdinė premija** (*Christmas Bonus*) (nėra mokama, jei gaunate JA ar JB trumpiau, nei 15 mėnesių);
  - **pašalpa kurui** (*Fuel Allowance*) (nėra mokama, jei gaunate JA ar JB trumpiau, nei 15 mėnesių);
  - **pašalpa bedūmiam kurui** (*Smokeless Fuel Allowance*).
- ❑ **Iš vietos valdžios institucijos (t.y. municipaliteto ar miesto savivaldybės):**
  - **diferencinis nuomos tarifas** (*Differential Rent*);
  - **būsto nuomos programa** (*Rental Accomodation Scheme, RAS*).

Daugiau informacijos gali suteikti

Airijos nacionalinė bedarbių organizacija

Airijos nacionalinė bedarbių organizacija (*Irish National Organisation of the Unemployed, INOU*) yra nacionalinė institucija, vienijanti daugiau nei 170 vietos centrų, grupių ir bedarbių, kuriems rūpi kova su nedarbu. INOU telefonu ar el. paštu **anglų kalba** atsako į klausimus apie teises į socialinį aprūpinimą.

Jei iškilo klausimų apie socialinį aprūpinimą ar teises į socialinį aprūpinimą, prašome kreiptis į INOU tel. **01-856 0088**, el. paštu welfareinfo@inou.ie arba tinklalapiuose www.inou.ie ir www.redundancy.ie

Citizens Information Board
information · advice · advocacy

Piliečių informacijos centrai

Su Piliečių informacijos centrais (*Citizen Information Centres, CIC*) susiekti galima žemo tarifo (*lo-call*) tel. 1890 777 121. CIC sąrašą rasite telefonų knygoje „Golden Pages“ arba tinklalapyje www.citizensinformation.ie. Paslaugos nemokamos ir konfidencialios.

Sąrašas pasitikrinimui ✓

– Ką turite žinoti netekę darbo:

- ✓ išsiaiškinti, ar turite teisę į išieitinę išmoką;
- ✓ kreiptis į vietinį socialinio aprūpinimo skyrių, kad skirtų JA arba JB;
- ✓ užsiregistruoti FÁS;
- ✓ jei neturite teisės nei į JA, nei į JB, galite turėti teisę į papildomą socialinio aprūpinimo pašalpa (*Supplementary Welfare Allowance, SWA*), dėl kurios turėsite kreiptis į bendruomenės socialinio aprūpinimo pareigūną (*Community Welfare Officer*);
- ✓ jei neturite teisės nei į JA, nei į JB, turėtumėte užsiregistruoti vietiniame socialinio aprūpinimo skyriuje dėl lengvatinių įmokų mokėjimo.

– Ką turite žinoti, kai pateikiate prašymą dėl išmokų

- ✓ Kartu su prašymu turėsite pateikti savo asmens tapatybės įrodymą (pasą, vairuotojo pažymėjimą ar gimimo liudijimą) ir adreso įrodymą (sąskaitą už būsto komunalines paslaugas, pvz., sąskaitą už elektrą, išrašą iš banko ar mokesčių dokumentą);
- ✓ Turėsite pateikti savo „P45“ formą (darbdavys išduoda „P45“ formą, kurioje pateikiami duomenys apie Jūsų atlyginimą ir sumokėtus mokesčius iki išėjimo iš darbo) ar raštą iš savo darbdavio, kuriame nurodoma, kada baigėte dirbti. Jūsų prašymas gali būti išnagrinėtas greičiau, jei pateiksite raštą iš darbdavio, kuriame paaiškinamos priežastys, kodėl nebedirbate.
- ✓ Jei kreipėtės dėl bedarbio išmokų, taip pat turėsite pateikti savo „P60“ formą. Darbdavys išduoda „P60“ forma, kurioje pateikiami duomenys apie Jūsų atlyginimą ir mokesčius už atitinkamus metus.

Citizens Information Board
information · advice · advocacy